

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Strategic development of educational institutions to the professional
learning community of educational institutions Local Government
Organization

พินิจ มีคำทอง¹ สุบัน มุขธระโกษา²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการวิจัยผสมผสานวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 368 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ รองลงมาได้แก่ ด้านการลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด ได้แก่ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านค่านิยมและปทัสถานร่วม

2. สภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมมีระดับที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์สูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ รองลงมา ได้แก่ ด้านการรวมกลุ่มเพื่อมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน และด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครู

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การเสริมสร้างวิสัยทัศน์ ค่านิยม และบรรทัดฐานร่วมกัน 2) การเสริมสร้างบรรยากาศที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 3) การพัฒนาการร่วมเรียนรู้และร่วมมือร่วมใจ 4) การเสริมสร้างภาวะผู้นำสู่การรวมพลัง และ
5) การทำงานเป็นทีมและสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างกัลยาณมิตร

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์การพัฒนา ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aims. Study the current state and the desired development of the educational community of learning, vocational school. Under the Local Government and to develop strategies to improve education in communities of learning the profession of education. Under the Local Government. The research methodology combines qualitative research and quantitative research methods. The goal of qualitative research by targeting specific groups, including administrators of 10 sample quantitative research include school administrators and teachers of 368 people.

The results were as follows;

1. Overview of Current practice is moderate. Considering it was found that the side with the highest point of the building of cooperation. Followed by Reducing the isolation between the practice of teaching. And the side with the lowest knowledge of the values and norms shared.

2. The adverse conditions Overview desirable level is at the highest level. Considering it was found that the side with the most desirable aspects include the creation of the beginning of cooperation, followed by the band to focus on student learning. And the side with the lowest reducing the isolation between the performance of teachers.

3. Development Strategy for education in communities of learning the profession of education. Under the Local Government Strategy is composed of five. 1) Enhance vision, values and norms common. 2) Enhancing the environment focused on learning of the learners. 3) Development of joint learning and cooperation. 4) To strengthen leadership to consolidate power. 5) Teamwork and reflects the performance of goodwill.

Keywords: Development strategy; Community of professional learning; Schools under local government

บทนำ

การศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ ความมุ่งมั่นและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ซึ่งมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 9 ได้กำหนดหลักการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมวด 5 ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และมาตรา 16-18 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับอันได้แก่ เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นระบบบริการสาธารณะประเภทหนึ่ง(สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548)

ทั้งนี้ การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 การดำเนินการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความก้าวหน้าไปมาก แต่ก็ยังพบปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศึกษาหลายประการ ได้แก่ ภารกิจด้านการจัดการศึกษาถือว่าเป็นภารกิจใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ขาดความเข้าใจในการจัดการศึกษา นับว่าทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ในองค์กร เฉพาะอย่างยิ่งครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพที่สอดคล้องกับภารกิจงานปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่และเป็นการพัฒนาที่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในหลายประเทศ ต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพที่มุ่งให้ครู ผู้บริหาร นักการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องร่วมมือรวมพลังกันพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ในรูปแบบ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC)” โดยสมาชิกชุมชนวิชาชีพพร้อมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ และภารกิจการพัฒนาาร่วมกัน สมาชิกรวมพลังเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร ลงมือปฏิบัติบนฐานการทำงานจริงที่อิงพื้นที่การปฏิบัติงานมากกว่าการพัฒนาในรูปแบบอื่นที่ได้จากภายนอกห้องเรียน ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาตามแบบ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลคือ การเปลี่ยนแปลงเชิง

พฤติกรรมทางบวกแก่ ครู ผู้บริหาร ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องให้เป็น“คนคุณภาพ” ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพการศึกษาและคุณภาพของประเทศในที่สุด นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานที่คนในสถานศึกษาในองค์กรและในหน่วยงานต่างร่วมมือร่วมพลังเรียนรู้ ในการวิพากษ์ วิจารณ์ ร่วมสะท้อนคิด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันมากขึ้น(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา หัวข้อที่ผู้วิจัยได้ศึกษาครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะเป็นแนวทางนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตของปัญหา

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แนวทางกิจกรรมการพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีโอกาสนานาใคร่ครวญระหว่างกัน 2) การลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครู 3) การรวมกลุ่มเพื่อมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน 4) การสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านค่านิยมและปทัสถานร่วม (Sergiovanni, 1994)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมผสาน กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น จำนวน 8,718 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 368 คน (กำหนดโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน)
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1) คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา 2) ประสบการณ์ทางด้านการบริหาร

การศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี และ 3) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา อย่างน้อย 3 ปี

ขั้นตอนการวิจัย มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาทั้งเชิงทฤษฎีและงานวิจัย เพื่อกำหนดกรอบการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการวิจัยภาคสนามหรือเชิงประจักษ์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 3 ยกร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งปรับปรุงและแก้ไขให้สอดคล้องด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อประมวลหายยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

2. การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.2 การตรวจสอบความเข้าใจในการใช้ภาษาและประเด็นข้อคำถามแล้วหาค่าความเที่ยงและค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ 0.801

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งประสานติดตามแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับกลับคืนมาพร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 360 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98

วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ตามหลักตรรกวิทยาเชิงอุปนัย รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจับประเด็นสำคัญโดยใช้วิธีการประมวลความคิดเห็นตามที่ได้รับแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีดำเนินการวิจัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อหาค่าสถิติต่างๆด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ตรวจสอบกลับกรองประเมินความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค (PNI_{modified})

2.3 ตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ด้วยการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ

2.4 นำผลการวิจัยเพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์

ผลการวิจัย

จากการวิจัย สรุปผลดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ รองลงมาได้แก่ ด้านการลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด ได้แก่ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านค่านิยมและปทัสถานร่วม

2. สภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมมีระดับที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์สูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ รองลงมา ได้แก่ ด้านการรวมกลุ่มเพื่อกำหนดทิศทางการเรียนรู้ของนักเรียน และด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครู

3. ผู้วิจัยนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การเสริมสร้างวิสัยทัศน์ ค่านิยม และบรรทัดฐานร่วมกัน 2) การเสริมสร้างบรรยากาศที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การส่งเสริมการเรียนรู้และร่วมมือร่วมใจ 4) การเสริมสร้างภาวะผู้นำร่วม และ 5) การทำงานเป็นทีมและสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างกัลยาณมิตร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการจัดกิจกรรม

เพื่อยกย่องครูและการยอมรับความสามารถของคณะครูในโอกาสวันสำคัญต่างๆ มีการประชุมพิเศษครูบรรจุนิเทศน์ ทั้งยังจัดกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ ชูกำเนิด และคณะ (2557) ได้ศึกษารูปแบบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู บริบทโรงเรียนในประเทศไทย ที่มีแนวทางการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า จุดเปลี่ยนผ่านจากระบบปิดสู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่สำคัญรูปแบบหนึ่งคือ การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจบนฐานงานจริง ทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงบนฐานงานจริง เมื่อ แต่ละพื้นที่มีการพัฒนาในรูปแบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีปกติขององค์กร และสอดคล้องกับ Hipp and Weber(2008) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอนซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน การเรียนรู้ของนักเรียนและได้สรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะสำคัญที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยกล่าวว่า การรวมตัวเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้น สมาชิกในชุมชนจะต้องมีคุณลักษณะร่วมกัน ดังนี้ มีความซื่อสัตย์ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความเมตตา กรุณา มีความคาดหวังสำหรับตัวเองในระดับสูงและสำคัญคือ มีความไวเนื้อเชื่อใจกัน

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ภาพรวมมีระดับที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์สูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอน มองว่า การส่งเสริมให้ครูผู้สอนออกแบบการสอนใหม่ๆ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงจัดให้มีสถานที่สำหรับประชุมย่อยในแต่ละกลุ่มสาระเป็นจุดเริ่มหนึ่งของการร่วมมือร่วมใจ เพื่อก่อให้เกิดจิตสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ หรือแม้กระทั่งส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ร่วมมือเป็นกลุ่มมากกว่าการแข่งขัน จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ พิเชษฐ์ เกษวงษ์ (2556) ได้ศึกษาการนำเสนอแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา แนวทางที่สำคัญประเด็นแรกคือ การสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ เช่น ส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ Maki (2001) อ้างถึงใน (ศักดิ์ มัชปาโต, 2550:57) ได้ทำการวิจัยเรื่องโรงเรียนในฐานะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยเปรียบเทียบครูในประเทศญี่ปุ่นกับครูในสหรัฐอเมริกาที่มีการเรียนรู้การปฏิบัติงานโดยไม่มี การแนะนำหรือชี้แจงเป็นอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้เป็นเป้าหมายซึ่งต้องจัดโดยมีผู้สอน การจัดการองค์ประกอบการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยครูต้องจัดประสบการณ์ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเรียนรู้ภาระงานของเขาในโครงสร้างที่ประกอบด้วยหน้าที่ที่หลากหลายการที่ได้อธิบายรูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูเป็นกิจกรรมที่ครูจะปรับเปลี่ยนไปตามกำหนดหน้าที่ซึ่งประสบการณ์ในหน้าที่ เมื่อ

เปรียบเทียบระหว่างครูทั้งสองประเทศนั้นพบว่าครูในประเทศญี่ปุ่นต้องการพัฒนาตนเองและแก้ปัญหาเป็นเป้าหมายหลักทางการศึกษาที่สำคัญส่วนครูในประเทศสหรัฐอเมริกาเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะพื้นฐานและการมีนิสัยการทำงานที่ดีเป็นเป้าหมายทางการศึกษาที่สำคัญจากการวิจัยยังพบอีกว่าการให้การอบรมอย่างเป็นทางการจะเป็นหลักความรู้หลักในการเรียนรู้ภาระหน้าที่งานแต่การเรียนรู้โดยตรงของผู้เรียนเองที่มีความหลากหลายในการกำหนดภาระหน้าที่เองและจะแตกต่างกันมากกับรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ผลการศึกษาก็ให้ข้อคิดในการจัดการโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครู

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และผ่านการประเมินความต้องการจำเป็น PNI_{modified} รวมทั้งการดำเนินการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิและผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้วิจัยขอเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างวิสัยทัศน์ ค่านิยม และบรรทัดฐานร่วมกัน มีเป้าหมายเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วม สร้างค่านิยมร่วม และสร้างบรรทัดฐานร่วม ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ 1) จัดกิจกรรมกระตุ้นให้ครูมีจิตมุ่งมั่นในการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมแห่งความเอื้ออาทร ห่วงใย ช่วยเหลือร่วมมือ พึ่งพาอาศัยกันในการปฏิบัติงาน 3) จัดกิจกรรมร่วมสร้างบรรทัดฐานร่วมกัน สร้างบรรยากาศการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยมองว่าการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม สร้างค่านิยมร่วมและสร้างบรรทัดฐานร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ ธนียพร บุญรักษา (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับสูงมาก คือ ปัจจัยด้านพันธกิจและวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับ Louis & Kruse (1995: 27) กล่าวว่า การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมต้องช่วยให้ครูมองเห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถตามวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งกระตุ้นให้คณะครูมีจิตมุ่งมั่นในอันที่จะทำให้วิสัยทัศน์ที่ร่วมกันกำหนดขึ้นมากลายเป็นความจริง และต้องให้การสนับสนุนให้มีการสื่อสารกันอย่างเปิดเผยในสถานศึกษาเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างบรรยากาศที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเป้าหมาย เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อร่วมสร้างองค์ความรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 1) จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลักสูตรและกลยุทธ์ด้านการ

จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้วิจัยมองว่าการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อร่วมสร้างองค์ความรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ วิเชียร รุ้ยน้อย และคณะ (2559) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารในการจัดองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผลการวิจัยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม มีการส่งเสริมให้ครูแต่ละคนและทีมงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมให้ครูแต่ละคนและทีมงานปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างต่อเนื่องและชัดเจน จะนำไปสู่การจัดองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ Hargreaves (2003) กล่าวว่า การเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองจากข้างใน หรือวุฒิภาวะความเป็นครู ให้เป็นครูที่สมบูรณ์ โดยมีนัยยะสำคัญคือ การเรียนรู้ตนเอง การรู้จักตนเองของครู เพื่อที่จะเข้าใจมิติของผู้เรียนที่มากกว่าความรู้ แต่เป็นมิติของความเป็นมนุษย์ ความฉลาดทางอารมณ์ เมื่อครูมีความเข้าใจธรรมชาติตนเองแล้ว จึงสามารถมองเห็นธรรมชาติของศิษย์ตนเองอย่างถ่องแท้จนสามารถสอนหรือจัดการเรียนรู้โดยยึด การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญได้ รวมถึงการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการร่วมเรียนรู้และร่วมมือร่วมใจ มีเป้าหมายเพื่อเปิดใจร่วมเรียนรู้วิเคราะห์ปัญหาเพื่อร่วมมือร่วมใจหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 1) มีการจัดเสวนารับฟังความคิดเห็นจากการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน 2) มีการร่วมประชุมวางแผน ออกแบบกิจกรรม ดำเนินการจัดการเรียนรู้และประเมินผลร่วมกันแบบบูรณาการ ผู้วิจัยมองว่า การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเปิดใจร่วมเรียนรู้วิเคราะห์ปัญหาเพื่อร่วมมือร่วมใจหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ ปรีวิทย์ ไวยาทยาชิวะ (2554) ได้ศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในบทบาทการเป็นพี่เลี้ยงของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่าง 2 บุคคล โดยที่บุคคลหนึ่งจะได้รับการเพิ่มพูน พัฒนาความรู้ความสามารถจากอีกบุคคลหนึ่ง หรือได้รับความรู้ด้วยกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งความรู้ความสามารถนั้นอาจจะเป็นความรู้ใหม่หรือเป็นการเพิ่มเติมความรู้ที่มีอยู่ก่อนโดยปรับให้เหมาะสมตามสภาพแวดล้อม และ Gamson (1994: 44–49) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่หมู่คณะว่า จัดเสวนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้คณะครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่เป็นประจำ ส่งเสริมให้คณะครูมีนิสัยในการสืบค้นวิธีการแก้ปัญหาต่างๆที่มีอยู่ในสถานศึกษา ส่งเสริมให้คณะครูได้โต้แย้งและถกเถียงกันทางความคิดเกี่ยวกับปัญหาต่างๆที่สำคัญๆในสถานศึกษา ช่วยให้ครูเข้าใจและเห็นคุณค่าในงานที่ครูคนอื่นปฏิบัติ และเกิดการยอมรับ การนำแนวคิดใหม่ๆ ที่ได้จากการเสวนาร่วมกับคณะครูไปใช้แก้ไขปัญหาคือหรือพัฒนางานสถานศึกษา จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้อต่อการเสวนาแลกเปลี่ยนความคิด

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างภาวะผู้นำร่วม มีเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรมีความเป็นผู้นำ และผู้ตามเพื่อสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 1) จัดกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำร่วม 2) จัดกิจกรรมเสริมสร้างการปฏิบัติงานและเป็นผู้ตามที่ดี ซึ่งผู้วิจัยมองว่า การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรต้องมีความเป็นผู้นำ และผู้ตามเพื่อสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลิมชาติ เมฆแดง (2558) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเอกชน ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบน พบว่า ลักษณะความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ดีของสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับ Carmichael (1982: 127) กล่าวว่าแนวทางการสร้างภาวะผู้นำร่วมกัน เป็นสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ ผู้บริหารไม่ทำตัวเป็นผู้คอยออกคำสั่งและคอยควบคุมการปฏิบัติงานของครูในทุกเรื่อง ควรเปิดโอกาสครูได้ใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานบางเรื่องในสถานศึกษา ควรมีการยกย่องและให้การยอมรับความสามารถของคณะครูในการปฏิบัติงานต่างๆ และมอบอำนาจการตัดสินใจในบางเรื่องให้แก่คณะครู โดยมีการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานด้านต่างๆให้แก่คณะครูในการปฏิบัติงานต่างๆร่วมกันในสถานศึกษา ผู้บริหารไม่ควรใช้อำนาจของตนเองเข้าไปบงการ ควรแสดงความมุ่งมั่นอย่างจริงจังออกมาให้เห็นว่าต้องการให้คณะครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นสำคัญของสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การทำงานเป็นทีมและสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างกัลยาณมิตร มีเป้าหมายเพื่อการทำงานเป็นทีมและสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 1) ส่งเสริมการรวมกลุ่มปฏิบัติงานระบบการทำงานเป็นทีมในทุกกลุ่มสาระ 2) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนรับฟังและสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างกัลยาณมิตร ผู้วิจัยมองว่า การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการทำงานเป็นทีมและสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างกัลยาณมิตร ซึ่งสอดคล้องกับ ดังที่ ชูชาติ พวงสมจิตร (2560) ได้ศึกษาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา ผลการศึกษาสรุปว่า การพัฒนาครูโดยการจัดบรรยายภาคให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ครูไม่โดดเดี่ยวและมีเครือข่ายในการทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับ Boyd (1992 : 47) ได้กล่าวถึง หลักการสร้างเงื่อนไขที่เกื้อกูล เพื่อลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครูว่า ควรมีการดำเนินการส่งเสริมให้ครูตั้งใจรับฟังข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเอง และมุ่งมั่นปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำยุทธศาสตร์การเสริมสร้างวิสัยทัศน์ค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน และการเสริมสร้างภาวะผู้นำร่วม มากำหนดเป็นนโยบายและประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา

1.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น PNI_{modified} ของยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดและมีความเร่งด่วนที่ต้องการได้รับการพัฒนามาก่อน ได้แก่ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านค่านิยมและปทัสถานร่วม ควรสนับสนุนการลดความเป็นทางการลดความตึงเครียด มีความยืดหยุ่นภายใต้กฎระเบียบอย่างมี มีการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามวิสัยทัศน์ร่วม และใช้วิสัยทัศน์เป็นองค์ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ระดับระดับอื่นๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เพื่อนำสู่แนวทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). กระทรวงมหาดไทย. สถิติข้อมูลโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2559. กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น.

กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย : แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯกระทรวงศึกษาธิการ.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560) . ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เฉลิมชาติ เมฆแดง.(2558). แนวทางการพัฒนาความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- ฉันทพร บุญรักษา.(2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พิเชษฐ์ เกษวงษ์. (2556). **การนำเสนอแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปรีวิทย์ ไวยาศิวะ. (2554). **ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในบทบาทการเป็นพี่เลี้ยงของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. เอกรินทร์ สังข์ทอง และ ชวลิต เกิดทิพย์. (2557). **รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูผู้การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบท โรงเรียนในประเทศไทย, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี : วารสารหาดใหญ่วิชาการ**.
- วิเชียร รุ้ยยืนยง. และคณะ. (2559). **บทบาทของผู้บริหารในการจัดองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถาบันอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศักดิ์ดา มัชปาโต. (2550). **“ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ขอนแก่น เขต 5”**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2554). **รายงานการวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.(2548). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2548-2551**. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Boyd, V. (1992). **School Context, Bridge or Barrier to Change?**. Austin, TX : Southwest Educational Development Laboratory.
- Carrmichael, L. (1982, October). **Leaders as Learners : A Possible Dream**. *Educational Leadership*, 40(1), 58-59.
- Gamson, Z. (1994, September). **Collaborative Learning Comes of Age**. *Change*, 26(5), 44-49.
- Sergiovanni, T. J. (1994). **Building community in schools**. San Francisco: Jossey- Bass.